

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets

♦
Antoni Vives
Reus

♦
Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

Canvis graduals

Sovint s'ha afirmat que la invenció de la impremta va comportar l'automatisme de la substitució del llibre manuscrit pel volum imprès. No va ser així i es continuaren fent còpies d'obres, moltes vegades de caràcter luxós. A Mallorca, els primers llibres impresos de què tenim notícia corresponen a la biblioteca del destacat humanista Ferrando Valentí.

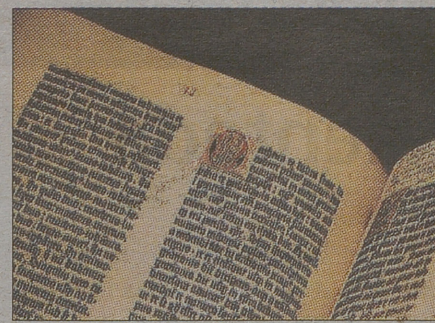
Llibres «de ploma» i d'estampa

♦♦ Gabriel Ensenyat Pujol *



A mitjan segle XV va tenir lloc la invenció de la impremta, la qual cosa va produir un increment de la lectura, perquè hi havia més llibres a l'abast, i, per tant, més lectors potencials de cada llibre. A partir d'aquesta realitat, s'acostuma a

dir que el llibre imprès va substituir el manuscrit. És una veritat a mitges, perquè la impressió no va substituir de cop i volta la còpia manuscrita. Les dues formes varen coexistir durant molt de temps. Fins i tot el manuscrit va gaudir d'un prestigi superior al llibre, ja que era un símbol de distinció personal: en resultar més car només estava a l'abast de qui es podia permetre el luxe d'encarregar-lo i fer-lo enquadernar



i ornamentar al seu gust. Per això, enfront del llibre, tenia un caràcter 'personal': era únic, amb les característiques formals i estètiques que li havia assignat el seu propietari.

També es donava el cas com va passar fa uns anys amb la irrupció de l'ordinador i de les publicacions en línia de qui es mostrava refractari «per principis» a la innovació, que trencava una manera de fer ancestral quant a la manera d'escriure i de llegir. No era infreqüent el cas del qui, durant les dècades posteriors a la invenció de la impremta, es negava a adquirir llibres impre-

sos. Reaccions d'aquest tipus foren freqüents entre els bibliòfils del Renaixement. Un exemple paradigmàtic en fou el duc Frederic d'Urbino (+1482), el qual no volgué tenir cap llibre imprès a la seva biblioteca. Altres, és clar, opinaven tot el contrari d'«esta arte de imprimir que, sin error, divina dezir se puede», com afirmava Diego de Valera, el 1482.

La repercussió de la nova realitat a Mallorca fou tangible i als inventaris de les biblioteques al costat dels «llibres de ploma» (manuscrits) apareixen els d'«estampa», impresos. La denominació d'uns i altres, en funció del procés d'elaboració tècnica, s'imposa a l'hora d'establir-ne la corresponent distinció. Els primers llibres impresos es documenten a la biblioteca de l'humanista Ferrando Valentí (+1476).

* Professor del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General

► TEMA

Música en català

Ets Embolicats és un grup de música conformat per músics d'entre tretze i disset anys que es va estrenar el setembre de 2023 sobre els escenaris a la Nit de l'Art Jove sota el nom de *La Gang Sheet Catalana*. Posteriorment, canviaren a l'actual nom que representa la unió d'uns joves molt ben formats musicalment i impulsats per uns valors encomiables.

Embolicats, el miracle de la música i els valors

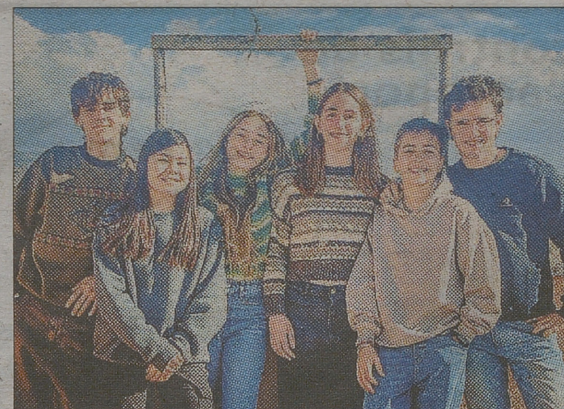
♦♦ Eduardo del Valle Pérez *



Escoltar la jove banda musical Ets Embolicats produeix un sentiment de joia i connexió amb la joventut. Hi ha la convicció que és en les joves generacions en què hem de dipositar la nostra confiança i que no hi ha millor inversió que la realitzada en l'educació i en una formació cultural i acadèmica sòlida,

arrelada en una visió clara a llarg termini que aposti per cultivar els valors humans més universals.

La banda, que pren com a referent el rock català, ofereix música de qualitat ben orquestrada, clara, excepcionalment ben coordinada donada la joventut dels seus components, amb bon so i excel·lent interpretació vocal i instrumental fruit de la seva formació musical a l'Escola Municipal Andreu Torrents de Santa Maria del Camí, i la d'alguns dels seus membres a Factoria



es transmeten en la seva forma fresca, autèntica, genuïna i emotiva d'interpretar una música brillant que atreu i entusiasma els més joves, que emociona als més grans i els connecta la seva pròpia joventut.

Escoltar Ets Embolicats em recorda bons grups com Antònia Font o Sopa de Cabra. Em fa

disposar la meua confiança en el fet que el millor camí és invertir en l'educació, la cultura i els valors dels més joves per possibilitar un món millor. Em fa recobrar l'esperança en què la joventut té les claus per a un futur sostenible, en pau, culte i més sensible a les necessitats dels altres sempre acompanyats de bona música, com la que ens regalen Ets Embolicats.

A tots ells els uneix no només una clara vocació musical i una sòlida formació acadèmica sinó també una llarga amistat conreada durant molts d'anys de pertinença a l'Agrupament Escolta Terra de Pous on varen aprendre valors que

* Cap de Digitalització i Preservació Digital, Servei de Documentació i Arxiu de la UIB

► TEMA

Les ràdios locals

Arreu de les Illes Balears tenim un conjunt de ràdios locals que duen a terme una tasca important d'oferir continguts de proximitat, amb música en la nostra llengua i que, com altres mitjans com la premsa local a Menorca i forana a Mallorca, es fan des de la voluntarietat i la militància cultural.

Ràdio Far, el segell menorquí

♦♦ Josep M. Figueres *



Enguany, l'emissora Ràdio Far celebra el seu 5è aniversari i dins la programació habitual hom pot escoltar anècdotes de la seva història exposades pels seus conductors. Una forma original de recordar l'aniversari amb originalitat. Tanmateix, el rellevant de l'emissora és el contingut. Traspua

la voluntat de ser eina divulgadora del patrimoni musical, ara que Menorca esdevé coneguda al món per la seva monumentalitat talaiòtica i espectacularitat natural, ens mostra un altre aspecte rellevant del patrimoni.

El contingut és un concert sens fi, de cançó i música menorquina, cançons per a nins, tradicionals, d'ahir o d'avui i de tots els gèneres i amb altres aportacions interessants com els comentaris de natura per exemple dels espàrrecs ara



que n'és temporada. Es fan les delícies dels escoltadors perquè obren la porta a un món, fràgil com el natural, que massificació i turisme, amb un mercat amb voluntat d'unificació, legislació generalista i que promou una sola llengua. La uniformitat fa que sigui una heroïcitat mantenir l'autenticitat.

La pervivència de la cançó, i dels glossadors, de la paraula viva, fa

que Ràdio Far esdevingui un fanal bonic, útil i de servei a navegants i radioescoltes respectivament. La seva presència permet que cantautors, músics, cantants... disposin del seu públic i puguin ser coneguts amb més facilitat. El fet té una importància cabdal en un món que tendeix a la uniformitat. Ens agrada l'especificitat del tradicional, del que conjumina amb paisatge, gent i clima tenim un dial de país.

Hom pot escoltar-la arreu. Aquest és un gran mèrit de l'esforç dels seus promotors, qui vulgui pot escoltar l'emissora, sigui al 102.40 del dial, baixant una aplicació al mòbil o per internet (radiofarmenorca.com). Tant de bo tots els espais singulars del món –amb llengua i cançó pròpia disposessin d'una ràdio similar perquè el patrimoni mundial estaria més protegit.

* Professor honorari UAB